

Ett effektivitetscenter planeras i Birkaland

Med effektivitet avses att produkter åstadkommer de eftersträvade förändringarna hos kunderna. Överfört till hälso- och sjukvården innebär det här att patienten blir frisk med hjälp av den vård som hen får.

Text: Saara Ketola, specialist i ortopedi och traumatologi, sakkunnigläkare inom ledproteskirurgi, biträdande överläkare, patientsäkerhetsdirektör, Ledprotessjukhuset Coxa

En diskussion om effektivitet med direktören för Birkalands sjukvårdsdistrikt **Tarmo Martikainen** fördjupar och utvidgar begreppet. Vi diskuterar först om patientsäkerhet och effektivitet egentligen är samma sak.

– Handlingsmodellerna ska i första hand vara säkra, konstaterar Martikainen. När man talar om effektivitet omfattar det också ett kostnadsperspektiv.

Martikainen och hans arbetsgrupp har redan i ett par års tid arbetat på en modell för ett effektivitetssystem. Utöver inom hälso- och sjukvården skulle systemet i fortsättningen kunna tillämpas och användas också inom bl.a. missbrukarvården och socialvården.

Effektivitetscenter

Utvecklingsarbetet i Birkaland kan bidra till att ett nationellt effektivitetscenter grundas. Centret skulle förmedla och koordinera kunskapen och samarbeta med olika aktörer. Tanken med effektivitetscentret kan beskrivas i form av stigar, som enligt Martikainen har fyra huvudgrenar:

- **Effektiva åtgärdsmodeller.** Patientsäkerheten utgör en central del av vårdens kvalitet. En säker vård är effektiv när den genomförs på rätt sätt och vid rätt tidpunkt. Effektiviteten måste omsättas i praktiken och betraktas ur pa-

tienternas perspektiv. Patienterna ska ges effektiv vård.

- **Validering** och analys av data tillsammans med aktörerna. Det svåraste med effektivitetsarbetet är enligt Matikainen att se till att data utnyttjas inom hela värdekedjan.
- **IT.** Inom hälso- och sjukvården vill man använda fungerande och evidensbaserad vård. Moderna datatekniska verktyg gör det möjligt att kombinera enorma mängder data och tillämpa dem inom det praktiska arbetet. Forskningsrön och jämförelse med vårdresultaten i datalager bör ingå i det dagliga beslutsfattandet. Utöver resultaten kan vårdaktörerna också bedöma kostnaderna för vården.
- **Effektivitetskultur** utgör den fjärde huvudstigen, eftersom kulturen utgör grunden för arbetet. Kulturen kan indelas i utveckling, verkställande och stöd i vardagen – alltså arbetssättet.

– Vid utvecklingen av effektiviteten diskuteras det ibland om den ska betraktas ur patientens eller vårdproducentens, det vill säga betalarens, perspektiv, påpekar Martikainen. Är målen desamma? Kostnadsmedvetenheten bidrar också till valet av rätt vårdlinjer. Man vill ge patienten effektiv vård, men kostnadseffektiviteten avgör vad pengarna räcker till för.

– Prioritering är ändå inte målet med effektivitetscentret, betonar Martikainen.

En stark önskan

Effektiviteten utgör ett av spetsprojekten inom Birkalands sjukvårdsdistrikt och Tammerfors universitetssjukhus. Martikainen funderar redan på de kommande välfärdsområdena som i fortsättningen kunde ta ansvar för forskningen om effektiviteten inom olika områden, till exempel den psykiska hälsovården. För patienterna skulle det här innebära bättre vård oavsett hemkommun.

Effektivitet och patientsäkerhet går hand i hand

Inom hälso- och sjukvården innebär effektivitet att man gör rätt saker. Inom det kliniska arbetet har man redan länge använt evidensbaserade vårdmetoder. Det vore ändå viktigt att utreda ännu noggrannare vilka långtidseffekter behandlingarna har, i synnerhet ur patientens perspektiv. Syftet med effektivitetsprogrammet är att samla in information om patienternas livskvalitet, att kunna spara kvalitetsdata och forskningsresultat samt att göra det enkelt att använda informationen.

– Birkaland tar täten, berömmar Martikainen slutligen. Andra kan ta modell av oss!